

Nr 286

Av herr **Ekström** i Björkvik m. fl., i anledning av Kungl. Maj:ts framställning angående statens skogsförbättrings-anslag.

Skogsbrukets långa produktionstider, svårigheten att skilja mellan avkastning och virkeskapital och behovet av överblick över de ofta vidsträckta och växlande skogsarealerna har medfört att skogshushållningsplaner sedan länge ansetts utgöra den nödvändiga grunden för det rationella skogsbruket när det gäller större förvaltningsenheter, särskilt dem som tillhör det allmänna och bolagen. Med skogsbrukets ökade betydelse även för privata innehavare av skogsegendomar av olika storlek har behov alltmer uppstått av att även dessa blir föremål för en långsiktig planläggning. Härtill bidrar också den genom riksskogstaxeringen erhållna kännedomen om våra skogars ålderssammansättning. På många håll i landet är denna mycket ojämn, vilket ogynnsamt påverkar den långsiktiga hushållningen med landets virkestillgångar. Bästa hjälpmedlet att i sådana fall åstadkomma en successiv övergång till gynnsammare åldersfördelning och jämn skogsproduktion torde vara att för en avsevärd del av de privatägda skogarna åstadkomma någon form av skogsbruksplan.

Att verksamheten med såväl den inre som den yttre rationaliseringen liksom även driftrationaliseringen, främjas av lämpliga skogsbruksplaner torde vara uppenbart.

Det är alltså enligt vårt förmenande ett intresse för både den enskilde skogsägaren och det allmänna att kraftigt intensifiera skogsbruksplanläggningen.

1955 års skogsvårdsutredning uppmärksammade detta och föreslog införande av ett stimulansbidrag. Förslaget motiverades på följande sätt.

För att upprättandet av skogsbruksplaner skall kunna få ökad omfattning krävs främst att intresset och förståelsen bland skogsägarna stimuleras. Tidigare lämnades i sådant syfte kostnadsfritt biträde under en dag per fastighet. Senare övergick man till att debitera skogsvårdsplanerna efter samma taxa som stämplingsbiträde och slutligen har skogsstyrelsen för något år sedan på grund av medelsbristen sett sig nödsakad föreskriva, att planarbetet skall debiteras efter självkostnad. Denna utveckling är ej tillfredsställande särskilt som skogsbruksplanerna i långt mindre grad än stämplingarna resulterar i direkt påtagliga inkomster för skogsägarna.

Bland de åtgärder för en ökad självverksamhet, större intensitet och bättre planmässighet i det enskilda skogsbruket, som det allmänna kan ha anledning att ekonomiskt stödja, intar upprättandet av skogsbruksplaner en framskjuten plats. Vi anser därför, att någon form av ekonomiskt stöd

bör ges för att stimulera skogsägarna till att mera allmänt låta upprätta sådana planer. Stödet bör ges oberoende av vem som upprättar planen blott den fyller vissa minimikrav. Av denna anledning kan man ej gå vägen över en rabatterad taxa hos skogsvårdsstyrelserna utan bör införa skogsbruksplanerna som bidragsobjekt under bestämmelserna för statens skogsförbättringsanslag. För att förenkla administrationen är det då lämpligt, att bidraget utgår med ett fixt belopp per skoglig brukningsenhet oavsett dess storlek. Härigenom skulle man uppnå en automatiskt verkande differentiering av bidragsprocenten för fastigheter av olika storlek. Vi har utgått ifrån att bidraget för fastigheter med en skogsareal motsvarande ungefär medelarealen per bondeskog i de olika landsändarna skulle utgöra 50 procent.

Kostnaden för upprättande av en plan av här skisserad typ och grundad på okulärtaxering kan beräknas utgöra 250 kronor för nyssnämnda medel-fastighet, varför bidraget bör utgå med 125 kronor.

Skogsstyrelsen har i sina petita föreslagit den ändringen att bidraget skulle utgå med högst 125 kronor, enär enkla planer för mindre skogar eljest skulle kunna erhållas praktiskt taget gratis.

Skogsvårdsutredningen föreslog att statens skogsförbättringsanslag skulle till en början uppräknas med 250 000 kronor för att möjliggöra understöd till ca 2 000 planer under ett första verksamhetsår.

I årets statsverksproposition har departementschefen under anslagsäskandet till statens skogsförbättringsanslag anmält frågan men föreslagit en avsevärd ändring av skogsvårdsutredningens ovannämnda förslag till bidragsregler. Enligt departementschefen skall bidrag endast utgå till sådana skogsbruksplaner, som omfattar andra statsbidragsberättigade skogsvårdsarbeten (främst skogsodling på nedlagd inägojord och dikning) och skogsvägsföretag. Bidraget till skogsbruksplanen skulle i sådana fall utgå enligt samma procentsats som bidraget till företaget, dvs. vanligen 40 eller 50 procent.

Det synes oss, som om departementschefens förslag grundar sig på den uppfattningen att det är regel eller åtminstone mycket vanligt att skogsfastigheter, som behöver en skogsbruksplan, även har statsbidragsberättigade skogsvårdsföretag inom sina gränser. Så är dock icke fallet. Skogsbruksplanen är enligt vår mening lika betydelsefull för en fastighet, som ej har dikningsbara sumpmarker eller sämre inägojord att skogsplantera.

I planen lämnas ju anvisningar om hyggesvård och skogsodling i den egentliga skogsmarken, ungskogsröjningar, gallringar och andra beståndsvårdande åtgärder, vilka ej är bidragsberättigade från skogsförbättringsanslaget, ävensom avverkningsberäkning m. m. Att göra stödet till denna viktiga allmänna skogsbruksplanläggning beroende av att statsbidrag kan utgå till visst skogsvårdsföretag på fastigheten synes icke ändamålsenligt eller rättvist.

Med den av departementschefen föreslagna regeln skulle bidragsprocenten ej differentieras. Detta skulle medföra att rätt avsevärda belopp skulle

komma att utgå till ägarna av större bondeskogar och herrgårdsskogar, medan bidraget till de mindre skogarna bleve mindre än skogsvårdsutredningen räknat med. Utredningens förslag med ett enhetligt stimulansbidrag torde avse att *dels* kompensera för den per hektar räknat högre planläggningskostnaden för en liten skog, *dels* automatiskt differentiera bidragsprocenten så att procentuellt större bidrag skulle utgå till de mindre skogarna och bidragsprocenten successivt sjunka för de större skogarna. Detta synes vara en både rättvis och administrativt enkel metod. Den möjliggör dessutom att lämna bidrag till av skogsvårdsstyrelserna godkända skogsbruksplaner, upprättade av andra t. ex. skogsägarföreningarnas skogsbruksområden. Skall bidraget till skogsbruksplaner samordnas med planläggning av statsunderstödda företag försvåras denna anknytning till skogsägarföreningarnas planläggningsverksamhet.

En intensifiering av skogsbruksplaneverksamheten förefaller oss av ovan anförda skäl vara synnerligen angelägen. Denna intensifiering av verksamheten torde emellertid inte kunna uppnås utan vissa stimulansbidrag. Ett förhållande som även motiverar sådana bidrag är den omständigheten att lantbruksnämnderna i sin verksamhet icke sällan föreskriver upprättandet av skogsbruksplaner som villkor för fastighetsförvärv.

Givet är att en ökad medelsanvisning för tillgodoseende av de behov, varom här är fråga, i och för sig kan vara berättigad. Det synes emellertid angeläget att icke vidga den av departementschefen angivna anslagsramen. Med hänsyn härtill och då vi tillmäter upprättande av skogsbruksplaner samma angelägenhetsgrad som skogsodling på sämre jordbruksmark, vilket sist angivna ändamål intill ett belopp av 2 200 000 kronor skall tillgodoses från statens skogsförbättringsanslag, vill vi förorda, att angivna belopp må tagas i anspråk jämväl för bidragsgivning vid upprättande av skogsbruksplaner i huvudsaklig överensstämmelse med 1955 års skogsvårdsutrednings förslag.

Det synes böra ankomma på Kungl. Maj:t att avgöra hur stor del av skogsförbättringsanslaget som må kunna tagas i anspråk för upprättande av skogsbruksplaner.

Med återopande av vad som sålunda anförts får vi hemställa,

att riksdagen vid behandlingen av Kungl. Maj:ts förslag rörande statens skogsförbättringsanslag, ville besluta sådan ändring av de föreslagna grunderna för anslagets disponering, att bidrag må utgå jämväl för upprättande av skogsbruksplaner i huvudsaklig överensstämmelse med de av 1955 års skogsvårdsutredning föreslagna grunderna.

Stockholm den 25 januari 1960

Ragnar Ekström
i Björkvik

Gust. Larsson
i Julita

Emil Elmwall